

Az EU betiltott egy veszélyes rovarirtót

Автор(и): Растителна защита
Дата: 06.03.2020 Брой: 3/2020

A klórpírfosz nevű rovarirtószert ma már rendkívül mérgezőnek tartják. Feltételezések szerint károsítja az emberi és állati embriók agyát és idegrendszerét. Ennek ellenére évek óta széles körben használják az EU-ban, beleértve a citrusfélék kezelését is. A vegyi anyag egymás után kapta meg a használati engedélyeket az Unió területén, erős kritikák ellenére. 2020 januárjában lejárt a korábbi engedélye, és hivatalosan 2020.01.10-től a klórpírfosz és a klórpírfosz-metil használata tiltott az európai piacon.

A „Farm to Fork” stratégia és a vegyszeres növényvédőszeres használatának csökkentése

Az Európai Bizottság szavazott a klórpirifosz használati engedélyének megújításának elutasításáról, miután annak 2020 januárjáig érvényes jelenlegi engedélye lejárt. Ezzel a Bizottság elfogadta az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (EFSA) értékelését, amely 2019 július elején nyújtotta be jelentését erről a rovarirtószerről. Az EFSA aggodalmát az okozza, hogy a klórpirifosz genotoxikus és neurológiai hatásokat válthat ki az emberi embrió fejlődése során, és általában véve káros lehet az emberi egészségre.

Kyriakides Stella, az EU egészségügyi és élelmiszerbiztonsági biztosa hangsúlyozta a Bizottság rendes ülésén: „A polgárok védelme a veszélyes vegyi anyagoktól az egyik prioritása az én megbízatásomnak és az Európai Zöld Útnak. A Bizottság nem habozik betiltani azokat a növényvédőszereket, amelyekről bebizonyosodott, hogy káros hatással vannak az egészségre. Most arra szólítom fel a tagállamokat, hogy vonják ki a piacról az ezt a két anyagot tartalmazó termékeket.”

Az Európai Zöld Út keretében a Bizottság 2020 első felében bemutatja a „Farm to Fork” stratégiát, amelynek egyik célja a vegyszeres növényvédőszerek, műtrágyák és antibiotikumok függőségének, kockázatának és használatának jelentős csökkentése.

A klórpirifoszt tartalmazó készítményeket levéltetű, gyümölcsleány és egyéb kártevők elleni védekezésre használják. Széles körben alkalmazzák gyümölcsök, zöldségek és gabonák termesztésében, valamint a szőlőtermesztésben és az erdészetben. A klórpirifoszt tartalmazó termékeket összesen 20 európai országban forgalmazzák. Dél-Európában a citrusfélék termelésének nagy részét szintén ezzel a rovarirtószerral kezelik. Az EU-ban a klórpirifosz kimutatható jelenlétével rendelkező termékek jelentős hányada import áru.

Néhány EU-s országban a veszélyes rovarirtószert már a további használatáról folytatott vita előtt betiltották. Németországban például 2009 óta tiltott a klórpirifosz, de sok szennyezett élelmiszer import útján kerül a piacra. A „Süddeutsche Zeitung” című lap egyik jelentése szerint 2017-ben minden harmadik importált grapefruit és narancs, valamint minden negyedik mandarin szennyezett volt a rovarirtószert maradványaival. A klórpirifosz nyomait importált paprika minden ötödik mintájában is megtalálták.

Mennyire mérgező a klórpirifosz?

A klórpirifosz hatóanyagot 2006 óta engedélyezték az EU-ban, és azóta az engedélyt többször meghosszabbították. A kockázatok régóta ismertek: a 2000-es évek közepén a tudósok két egymást követő hosszú távú tanulmányban megállapították, hogy a klórpirifosz még kis mennyisége is negatív hatással van az embriók fejlődésére.

Azoknak a nőknek a gyermekei, akik terhességük alatt érintkeztek klórpirifosszal, később kevésbé kifejezett reflexekkel, nagyobb figyelemhiányos hiperaktivitás-zavar kockázatával és egyéb fejlődési rendellenességekkel rendelkeznek. Több későbbi tanulmány is alátámasztja a kezdeti kutatásokat. Erre válaszul a klórpirifosz beltéri használatát – például csalikban vagy rovarirtó spraykben – betiltották, ami a tanulmányok szerint szintén pozitív hatással járt. Az Egyesült Államok Környezetvédelmi Ügynöksége (EPA) azonban nyáron elutasított egy megtiltást a mezőgazdaságban. Valószínűleg 2020 végén újragondolja döntését.

Az ismert kockázatok miatt a klórpirifoszt nem kellett volna rovarirtószerként engedélyezni az EU-ban, de évek óta kulcsfontosságú része volt a növényvédő szerekkel foglalkozó vállalatok portfóliójának, ahogyan arról a Bayerische Rundfunk (BR) és a „taz” napilap számolt be decemberben. A beszámolók szerint, amelyek a vegyi anyag veszélyeiről szóló tanulmányokat tükrözik, az eljárás során nem minden adatot vettek figyelembe, hanem csak azoknak a jelentéseknek a következtetéseit, amelyeket általában az ipar finanszíroz.

Így egy már 1998-ban végzett állatkísérletben megállapították, hogy a fiatal patkányok agya kisebb, mint szüleiké, és bizonyos fejlődési rendellenességeik vannak, amikor a felnőtt állatok klórpirifoszt tartalmazó termékeket ettek.

A piacról való kivonás eljárása

Az Európai Bizottság a klórpirifosz és a klórpirifosz-metil használatának tilalmáról szóló döntésének hatályba lépését követően minden EU-tagállam köteles visszavonni a két vegyi anyag engedélyezését.

Ezt követően legfeljebb három hónapos átmeneti időszakot biztosíthatnak a felhasználásra, tárolásra vagy ártalmatlanításra.